

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 4) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 4) 2021.

Mark Drakeford
Y Prif Weinidog

26 Chwefror 2021

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys a amlinellir yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i drafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y cyfyngiadau a'r gofynion sydd wedi'u nodi yn y prif Reoliadau, fel y'u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn angenrheidiol ac yn gymesur fel ymateb iechyd y cyhoedd i'r bygythiad presennol a berir gan y coronafeirws.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y prif Reoliadau, fel y'u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, mae'r Llywodraeth o'r farn bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaenu clefydau heintus a/neu fod hawl i wneud yr ymyriad ar y sail ei fod yn ceisio cyflawni nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth o'r farn hefyd eu bod yn gymesur.

Mae Erthygl 5 (yr hawl i ryddid), Erthygl 8 (yr hawl i barch at fywyd preifat a theuluol), Erthygl 9 (rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd), Erthygl 11 (rhyddid i ymgynnull a chymdeithasu) ac Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (diogelu eiddo) yn cael eu cyffwrdd gan y prif Reoliadau.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os oes angen gwneud hynny mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid cyfiawnhau'r holl gyfyngiadau a gofynion o'r fath ar y sail mai eu bwriad yw cyflawni nod cyfreithlon, sef diogelu iechyd y cyhoedd a'u bod yn gymesur. Hefyd, mae angen cydbwysu unrhyw ymyrraeth â'r hawliau hyn â rhwymedigaethau cadarnhaol y Wladwriaeth o dan Erthygl 2 (yr hawl i fywyd). Mae addasu'r cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau drwy'r Rheoliadau hyn yn ymateb cymesur i ledaeniad y coronafeirws. Mae'n cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a berir gan y coronafeirws yn erbyn hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n parhau'n gymesur â'r angen i leihau cyfradd trosglwyddo'r coronafeirws, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

Mae'r Rheoliadau diwygio hyn yn lleihau ymyrraeth y cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau â'r hawliau unigol hynny.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae Deddf 1984, a rheoliadau a wneir oddi tani, yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan adrannau 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P(2) o Ddeddf 1984. Caiff rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn eu hamlinellu yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd a berir gan nifer achosion a lledaeniad y coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd a elwir yn COVID-19.

Roedd y prif Reoliadau a wnaed ar 18 Rhagfyr 2020 yn amlinellu cyfyngiadau a gofynion a fydd yn berthnasol i bedair gwahanol Lefel Rhybudd a chaiff y Lefelau Rhybudd eu hamlinellu yn y fersiwn fwyaf diweddar o'r [Cynllun Rheoli Coronafeirws](#). Mae Cymru wedi bod o dan Lefel Rhybudd 4 ers dechrau'r dydd ar 20 Rhagfyr 2020.

Adolygwyd y prif Reoliadau ar 19 Chwefror 2021, yn unol â rheoliad 2(b) o'r Rheoliadau hynny, a chytunodd Gweinidogion Cymru y dylai Cymru barhau yn Lefel Rhybudd 4. Fodd bynnag, gweneir diwygiadau ac addasiadau nawr i gyfyngiadau a gofynion Lefel Rhybudd 4 y prif Reoliadau mewn perthynas ag aelwydydd estynedig a lleoliadau a gymeradwywyd ar gyfer gweinyddu priodasau, ffurfio partneriaeth sifil neu seremonïau priodas arall.

Mae Lefel Rhybudd 4 wedi'i haddasu dros dro (tan ddiwedd y dydd ar 12 Mawrth 2021, onid yw'n cael ei ymestyn cyn hynny) i ganiatáu i aelwyd ag un neu fwy o blant o dan 1 oed ffurfio aelwyd estynedig gydag aelwyd arall. Mae'r gallu hwn i aelwydydd fod yn rhan o aelwyd estynedig o dan y ddarpariaeth hon yn dod i ben ar ben-blwydd cyntaf y plentyn ieuengaf (pryd y bydd y rhieni a'r plant dan sylw yn parhau i allu ymgynnull gydag unrhyw berson arall at ddibenion darparu neu dderbyn gofal neu gymorth, lle mae'n rhesymol angenrheidiol ac nad oes dewis arall rhesymol ymarferol).

Ar hyn o bryd, o dan Lefel Rhybudd 4, gall aelwydydd un oedolyn (a ddiffinnir yn rheoliad 57(1)(u) o'r prif Reoliadau) ffurfio aelwyd estynedig gydag aelwyd arall. Fodd bynnag, nid oes darpariaeth gyfatebol ar gyfer plant (er enghraifft, rhai 16 neu 17 oed) sy'n byw ar eu pennau eu hunain neu ar aelwyd ag eraill o'r un oedran heb oedolyn. Mae hwn yn fwlch anfwriadol yn y ddarpariaeth ac mae'n golygu nad oes gan unigolion o'r fath yr un mynediad at gymorth ag y byddai oedolion yn ei gael. Felly, mae Lefel Rhybudd 4 yn cael ei diwygio i ganiatáu i aelwydydd o'r fath ffurfio aelwyd estynedig. Bydd newidiadau cyfatebol ar gyfer y lefelau Rhybudd eraill yn cael eu gwneud maes o law.

Daw'r newidiadau hyn i rym ar 27 Chwefror 2021.

O dan Lefel Rhybudd 4 addoldai a Swyddfeydd Cofrestr yn unig all fod yn agored i gynnal seremonïau priodas neu bartneriaeth sifil. Mae hyn yn cael ei addasu dros dro

er mwyn caniatáu i fangreoedd a gymeradwywyd agor i'r cyhoedd i'r graddau bod hyn yn ofynnol at ddibenion gweinyddu priodas, ffurfio partneriaeth sifil, neu seremoni briodas arall yn y fangre. Mae caniatáu i fangreoedd a gymeradwywyd agor fel hyn yn rhoi cysondeb ar gyfer pob math o briodasau a phartneriaethau sifil.

Daw'r newidiadau hyn i rym ar 1 Mawrth 2021, fel y cyhoeddwyd yn flaenorol.

Mae'r cyfle'n cael ei gymryd i wneud mân newidiadau a newidiadau canlyniadol hefyd, gan gynnwys dirymu darpariaethau sydd wedi eu disbyddu (i ddod i rym ar 27 Chwefror 2021) ac i ddiweddarau croesgyfeiriad at reoliadau sydd i'w dirymu (i ddod i rym ar 1 Mawrth 2021).

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n deillio o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd cyhoeddus brys, nid oes ymgynghoriad cyhoeddus wedi'i gynnal mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac asesiadau effaith eraill

Nid oes asesiad effaith rheoleiddiol wedi'i lunio mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd bod angen eu rhoi ar waith ar fyrder i fynd i'r afael â'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.